

Rozwój mowy a rozwój psychomotoryczny

Rozwój psychiki dziecka w poważnym stopniu wyznaczony jest przez prawidłowo przebiegający rozwój ruchowy. Jedność rozwoju psychiki i motoryki szczególnie silnie przejawia się we wczesnych stadiach ontogenezy. Myślenie niemowlęcia nie istnieje jako izolowany proces, lecz jest ściśle związane z jego aktywnością ruchową, np. manipulacją przedmiotami.

Dla podkreślenia związku, jaki zachodzi w tym okresie między rozwojem umysłowym i ruchowym, używa się pojęcia rozwoju psychoruchowego. Sformułowane przez badacza francuskiego - E. Dupre - prawo współzależności rozwoju psychicznego z rozwojem ruchowym oparte jest na obserwacji zachowania i reakcji dziecka, zmian zarówno fizycznych, jak i psychicznych. Nabyte sprawności i umiejętności przekształcają się w czynności umysłowe. Ułatwiają one lepszą orientację w świecie, rozszerzają wiedzę, ułatwiają nawiązanie kontaktów z otoczeniem społecznym.

H. Spionek pojęcie rozwoju psychoruchowego określa jako proces (ciąg zmian progresywnych), w których motoryka jest ściśle powiązana z psychiką, czyli z całokształtem czynności poznawczych (orientacyjnych i intelektualnych) i emocjonalno-motywacyjnych. Autorka ta wskazując na siłę tego związku w procesie rozwoju, na liczne i rozległe powiązania w przypadkach zaburzeń rozwoju, postuluje posługiwanie się pojęciem rozwoju psychoruchowego, zarówno w odniesieniu do normy, jak i patologii.

Kształtowanie i rozwój mowy zależy więc nie tylko od rozwoju umysłowego, ale i od rozwoju motorycznego, od poziomu funkcji spostrzeżeniowych, uwagi, pamięci, a nawet od rozwoju emocjonalnego. Prawie każde zaburzenie rozwoju psychoruchowego może opóźnić pojawienie się pierwszych słów, zdań, wpływać na rozwój zasobu leksykalnego, artykulacji czy przyswajania reguł gramatycznych. Większość dzieci z określonymi deficytami rozwojowymi wykazuje różne formy zaburzeń rozwoju mowy.

Warto wspomagać terapię logopedyczną ćwiczeniami motoryki dużej. Poniżej podaję przykładowe ćwiczenia.

Przykładowe ćwiczenia motoryki dużej dla 3-latków:

- konkurs kto utrzyma dłużej jedna nogę w górze
- tor przeszkód np. dziecko musi przebiec po prostym odcinku od piłki do piłki, wskoczyć do koła o średnicy 1 m i wyskoczyć, wejść na przeszkodę o wysokości 20 cm

- kopanie piłki – rodzic wyznacza linię (np. kredą, taśmą klejącą) w odległości 1 m od dziecka i zachęca aby kopnęło piłkę, stopniowo zwiększając odległość.

Przykładowe ćwiczenia motoryki dużej dla 4-latków:

- konkurs biegowy z prostymi poleceniami słownymi np.: biegnij do piłki, a potem wróć do mnie; biegnij do mamy, weź piłkę od mamy i wrzuć do kosza

- zabawa w rzucanie i łapanie piłki z regułami np. ten, kto rzuca wymyśla nazwę ubrania, jedzenia, zabawki

-wchodzenie i schodzenie po schodach krokiem naprzemiennym.

Przykładowe ćwiczenia motoryki dużej dla 5-latków:

- powtórzenie sekwencji ruchów po osobie dorosłej np. pajacyki – przysiad – dotykanie lewym łokciem prawego kolana (stopniowo należy zwiększać poziom trudności) lub prosty układ choreograficzny do rytmicznej muzyki

- skakanie na skakance z jednoczesnym wypowiedzianiem ciągów zautomatyzowanych np. cyfry od 1 do 10, dni tygodnia

-naprzemienne skakanie na jednej nodze (po 15-20 sekund) z zamkniętymi oczami

- sport: jazda na rowerze, łyżwach, nartach, pływanie, taniec.

Literatura:

Bogdanowicz M., Psychologia kliniczna dziecka w wieku przedszkolnym, Warszawa 1985,
Cieszyńska J., Korendo M., Wczesna interwencja terapeutyczna, Kraków 2007,
Kaczmarek B. L. J., Mózg, język, zachowanie, Lublin 1995,
Spionek H., Zaburzenia psychoruchowego rozwoju dziecka, Warszawa 1969,
Spionek H., Zaburzenia rozwoju uczniów a niepowodzenia szkolne, Warszawa 1981.